

Latvijas pašvaldību Cilvēku ar invaliditāti integrācijas

Rīcības plāns

2009. gads

norway
grants

eea
grants
Iceland liechtenstein norway

1

Saturs

Principi	3
Tiesiskais pamatojums un aktuālā likumdošana.....	3
Termini un definīcijas	5
Redzes traucējumi	6
Dzirdes traucējumi	7
Runas traucējumi	7
Psihiskie traucējumi	8
Intelektuālās attīstības traucējumi	8
Kustību traucējumi	9
Vispārīgas saslimšanas	10
Multiinvaliditāte	10
Rīcības plāna izstrādes struktūra	11
Monitoringa kritēriji pašvaldības situācijas analīzei	15
Rīcības plāna darbības stratēģijas uzmetums	25
Noslēgums.....	25

norway
grants

eea
grants
Iceland liechtenstein norway

Mērķis: veicināt, aizsargāt un nodrošināt to, lai personas ar invaliditāti varētu pilnībā un vienlīdzīgi izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības un veicināt tām piemītošās cieņas ievērošanu.

Principi

- Cieņa pret personas cieņu, autonomiju, tostarp brīvību pašam pieņemt lēmumus un neatkarību no citām personām;
- Nediskriminēšana;
- Pilnvērtīga un efektīva līdzdalība un iekļaušana sabiedrībā;
- Atšķirību respektēšana un personu ar invaliditāti atšķirību pieņemšana kā daļa no humānisma un atšķirīgā cilvēkos;
- Iespēju vienlīdzība;
- Pieejamība;
- Vienlīdzība vīriešu un sieviešu starpā;
- Cieņa pret bērnu ar invaliditāti attīstības iespējām un viņu tiesībām saglabāt savu identitāti.

Tiesiskais pamatojums un aktuālā likumdošana

Likumi	MK noteikumi
<ul style="list-style-type: none"> * Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums * Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums * Sauszemes transporta līdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums * Likums "Par transportlīdzekļu ikgadējo nodevu" * Likums "Par vieglo automobiļu un motociklu nodokli" Likums „Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību” Valsts sociālo pabalstu likums Likums „Par sociālo drošību” 	<ul style="list-style-type: none"> * Ministru kabineta 2009.gada 30.jūnija noteikumi nr.700 „Noteikumi par pasažieru kategorijām, kam ir tiesības izmantot braukšanas maksas atvieglojumus maršrutu tīkla maršrutos” * 2009.gada 31.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.279 “Noteikumi par kārtību, kādā personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus sociālās rehabilitācijas institūcijās, un prasībām sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzējiem” * Ministru kabineta 2009.gada 12.maija Noteikumi nr. 424 „Tehnisko palīgīdzekļu noteikumi” * 1998.gada 30.jūnija noteikumi Nr. 233 „Noteikumi par dokumentiem, kas apliecina personas (ģimenes) tiesības īrēt sociālo dzīvokli, un dzīvokļa kopējās platības normām” * Ministru kabineta 2007.gada 18.decembra noteikumi nr.891 “Bezdarbnieka un darba meklētāja statusa piešķiršanas kārtība un statusa piešķiršanai nepieciešamie dokumenti ” * Ministru kabineta 2003.gada 20.janvāra noteikumi nr.25 “Kārtība, kādā piešķirama stipendija un īres un transporta izdevumu kompensācija bezdarbnieka profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas laikā un nosakāms stipendijas un kompensācijas apmērs”

norway grants

iceland liechtenstein norway

	<p>* Ministru kabineta 1997.gada 8.aprīļa noteikumi nr.138 “Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa papildu atvieglojumiem invalīdiem, politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem”</p> <p>* Ministru kabineta 1997. gada 15.jūlija noteikumi Nr.250 “Noteikumi par kredīta procenta segšanu invalīdiem, kuri saņēmuši kredītu mājokļa pielāgošanu”</p> <p>* Ministru kabineta 2001.gada 23.janvāra noteikumi Nr.28 „Noteikumi par valsts nodevu par notariālo darbību izpildi un īpašuma tiesību un ķīlas tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā”</p> <p>* Ministru kabineta 2006.gada 4.jūlija noteikumi Nr.561 “Noteikumi par valsts nodevu par kadastra izziņu”</p> <p>* Ministru kabineta 2006.gada 19.oktobra noteikumi Nr. 1059 „Noteikumi par valsts nodevu par personas apliecību un pasu izsniegšanu”</p> <p>* Ministru kabineta 2007.gada 11.decembra Noteikumi nr.844 „Noteikumi par valsts nodevu par informācijas saņemšanu no Iedzīvotāju reģistra”</p> <p>* Ministru kabineta 2001.gada 5.jūnija. noteikumi nr.234 „Noteikumi par valsts nodevu par naturalizācijas iesnieguma iesniegšanu”</p> <p>* Ministru kabineta 2000.gada 28.novembra noteikumi Nr. 410 „Noteikumi par valsts nodevu par atteikšanās no Latvijas pilsonības un pilsonības atjaunošanas dokumentēšanu”</p> <p>* Ministru kabineta 2000.gada 22. augusta noteikumi Nr. 289 „Noteikumi par valsts nodevu par valsts valodas prasmes atestāciju profesionālo un amata pienākumu veikšanai”</p> <p>* Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra. noteikumi Nr.1046 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība”</p> <p>* 12.10.2004. Nr.851 Noteikumi par valsts sociālo pabalstu Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem un mirušo Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku ģimenēm</p> <p>* 25.02.2003. Nr.97 Kārtība, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu</p> <p>* 21.04.2008. Nr.288 "Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtība</p> <p>* 12.12.2000. Nr.431 Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām</p>
--	--

norway grants

Termini un definīcijas

Personai invaliditāti nosaka ņemot vērā viņas fizisko vai psihisko spēju ierobežojuma pakāpi, kas apgrūtina viņas sociālo integrāciju. Atkarībā no minēto ierobežojumu smaguma pakāpes nosaka smagu invaliditāti (pirmā un otrā invaliditātes grupa) vai mēreni izteiktu invaliditāti (trešā invaliditātes grupa):

Pirmo invaliditātes grupu nosaka personai:

1. kurai ir ļoti izteikti iedzimti vai iegūti organisma sistēmu funkciju traucējumi vai anatomiskie defekti, kuru dēļ viņas darba un sevis apkopšanas spējas ir ļoti ierobežotas;
2. kuras sociālā integrācija bez personas vajadzībām atbilstošas pastāvīgas palīdzības un kopšanas, nav iespējama, bet kompensējot organisma funkciju traucējumus vai anatomiskos defektus, persona var veikt neliela apjoma darbu viņas vajadzībām individuāli pielāgotos apstākļos.

Otro invaliditātes grupu nosaka personai:

1. kurai ir izteikti iedzimti vai iegūti organisma sistēmu funkciju traucējumi vai anatomiskie defekti, kuru dēļ viņas darba un sevis apkopšanas spējas ir izteikti ierobežotas;
2. kuras sociālā integrācija bez personas vajadzībām atbilstošas pastāvīgas vai ilgstošas palīdzības nav iespējama, bet kompensējot organisma funkciju traucējumus vai anatomiskos defektus, persona var strādāt viņas vajadzībām pielāgotos apstākļos savā profesijā ar individuālu darba režīmu vai pēc pārkvalifikācijas citā profesijā.

Trešo invaliditātes grupu nosaka personai:

1. kurai ir mēreni izteikti iedzimti vai iegūti organisma sistēmu funkciju traucējumi vai anatomiskie defekti, kuru dēļ viņas darba un sevis apkopšanas spējas ir mēreni ierobežotas;
2. kuras sociālā integrācija bez viņas vajadzībām atbilstošas palīdzības ir apgrūtināta, bet kompensējot organisma funkciju traucējumus vai anatomiskos defektus, persona var strādāt savā profesijā vai pēc pārkvalifikācijas citā profesijā.

norway
grants

Iceland Liechtenstein Norway

Redzes traucējumi

Iedala divās grupās – **stipri bojājumi** (aklums, redzes asums līdz 0.05 dioptriju vai redzes lauks mazāks par 10 grādiem) un **vāja redze** (redzes asums no 0.05 līdz 0.3 dioptriju).

Iemesli: acs ābola, redzes nerva vai redzes centra bojājumi.

Redzes funkcijas definētas šādi:

1. *Redzes asums* – detaļu saskatīšana
2. *Redzes lauks* – orientējoša redze
3. *Kontrastu jutīgums* – atšķirību saskatīšana uz dažādām virsmām gaismā
4. *Adaptācijas spēja* – acs piemērošanās dažādiem gaismas līmeņiem
5. *Krāsu izšķiršana* – spēja atšķirt dažādas krāsas un to nianses
6. *Akomodācija* – attēla asums atbilstoši priekšmetu attālumam
7. *Koordinācija* – viena attēla veidošanās, triju dimensiju uztvere

Cilvēkam ar redzes bojājumu **nepieciešami:**

1. Laiks, lai cilvēks var justies droši .
2. Tausti ir liela nozīme – jāļauj aptaustīt priekšmetus, telpu.
3. Nav ieteicamas vides maiņas, katrai lietai jābūt savā vietā.
4. Labs apgaismojums.
5. Pēc skaņām un telpas akustikas var orientēties.

Palīgīdzekļi un vides adaptācija:

1. Brilles.
2. Braila šrifts.
3. Baltais spieķis.
4. Margas, atbalsta rokturi.
5. Celiņi, kur iekārtotas „vadlīnijas”.
6. Pašaprūpes un citiem bieži izmantojamām ierīcēm priekš vājredzīgiem jābūt gaišos toņos.

Kad cilvēkiem ar redzes bojājumiem nepieciešams pavadonis, viņam jāsatver pavadona augšdelms virs elkoņa locītavas un jāseko pavadonim pussoli aiz tā. Vajadzētu atcerēties, ka vairumam invalīdu ar redzes bojājumiem ir normāla dzirde un ar viņiem nav skaļi jārunā.

norway
grants

eea
grants
Iceland Liechtenstein Norway

Dzirdes traucējumi

Viegli dzirdes traucējumi – nekavē spontāno valodas un runātspējas attīstību, bet izraisa grūtības saprast, ko citi saka.

Vidēji stipri dzirdes traucējumi – kavē spontāno valodas un runātspējas attīstību, bet tā tomēr ir iespējama.

Stipri dzirdes bojājumi un kurlums – spontānā valodas un runātspējas attīstība tiek nopietni kavēta vai pilnīgi izpaliek.

Iemesli: iedzimtība, dzirdes kanāla patoloģiski veidojumi, defekti vidusausī, hroniski vidusauss iekaisumi, smadzeņu iekaisumi, galvas traumas, dzemdību traumas vai skābekļa trūkums grūtniecības laikā, infekciju slimības grūtniecības laikā.

Nedzirdēšanai var būt dažādas sekas - tiem, kam stipri dzirdes bojājumi no dzimšanas vai agrīnas bērnības, un tiem, kas atbilstošo bojājumu ieguvuši pieaugušā vecumā. Pēdējiem, protams, ir psiholoģiski smagi nesaprast, ko citi saka, un nereti tikt izslēgtiem no kopības un pārējiem cilvēkiem. Savukārt sekas iedzimtajiem dzirdes traucējumiem ir daudz nopietnākas, jo sliktas dzirdes spējas stipri kavē cilvēka iespējas pārvaldīt valodu un runu.

Liela nozīme ir **alternatīvajām komunikācijas metodēm** – tiek izmantota neverbāla valoda – žesti, mīmika, zīmju valoda, simboli, piktogrammas, rakstu valoda.

Palīgīdzekļi un vides adaptācija:

1. Auss dobumā ievietojami dzirdes aparāti
2. Aizauss dzirdes aparāti
3. Savienotājvienības ar TV un radio, induktīvas spoles
4. Telefona aksesuāri – skaņu pastiprinātāji
5. Indikatori ar signālu, vizualizāciju
6. Laikrāži – piemēram, modinātāji – pulksteni ar vibrozvanu.

Runas traucējumi

Bieži cieši saistīti ar dzirdes traucējumiem, jo nedzirdot valodu, nav iespējams pašam mācīties runāt. Tam ir liela nozīme mūsu jūtu un sociālajā attīstībā, un tas lielā mērā nosaka pozitīvu personības attīstību.

Bērni, kam ir dzirdes traucējumi, no agras bērnības jāatrodas kopā ar sava vecuma dzirdīgajiem. Ja šāds cilvēks saņem uzmundrinājumu un atbalstu, viņš jūtas drošs pieaug viņa pašapziņa un ticība sev. Taču šāda kopība nesīs vēlamus rezultātus tādā gadījumā ja dzirdīgie bērni pārvaldīs zīmju valodu.

Svarīgi arī saprast atšķirību starp **valodu, runu un komunikāciju**.

norway
grants

eea
grants
Iceland liechtenstein norway

Ar **valodu** saprot likumību kopu, kas nosaka *kuri vārdi* lietojami, *ko vārdi nozīme*, kā vārdi *saistās teikumos*.

Ar **runu** saprotam dažādas kustības, ko izdarām ar lūpām, mēli, aukslēju utt., lai veidotos skaņas un vārdi – atbilstoši mūsu valodas likumībām.

Komunikācija savukārt ir vismaz divu personu saruna. Saruna ir mainīga saziņa, kurā visu laiku runāšana mijas ar klausīšanos. Svarīgākais tajā ir padarīt sevi saprotamu.

Komunikācijas veidošanā liela nozīme ir **alternatīvajām komunikācijas metodēm** – tiek izmantota neverbāla valoda – žesti, mīmika, zīmju valoda, simboli – arī Bliss sistēma (drukāto simbolu sistēma), piktogrammas, rakstu valoda.

Psihiskie traucējumi

Psihiskie traucējumi ir saistīti ar uztveres, uzmanības, gribas un kustību sfēra, atmiņas, domāšanas, apziņas, intelekta un personības traucējumiem. Tie ir:

- Organiskie psihiskie traucējumi
- Cerebrālie atrofiskie procesi
- Šizofrēnija un šizotipiskie traucējumi
- Neirotiskie un somatomorfie traucējumi
- Psihoaktīvo vielu izraisītie psihiskie un uzvedības traucējumi
- Personības uz uzvedības traucējumi

Zīmes, kas norāda uz psihisku neveselību:

- Problēmas ar ēšanu, miegu, urinēšanu un defekāciju
- Noslēdzas sevī un izvairās no kontaktiem
- Neselektīvi, t.i. neatšķir dažādas personas, bet virspusēji kontaktējas ar visiem vienādi
- Fantazē un zaudē realitātes izjūtu
- Nespēj stabili sazināties ar citiem cilvēkiem
- Izrāda pašdestruktīvas tieksmes
- Ir pasīvi vai pārlieku aktīvi
- Izrāda pārspīlētas bailes
- Ir uzmācīgi un pretojas pārmaiņām

Svarīgi ir izveidot atbalstošu mierīgu vidi. Slikti, ja cilvēkam ar psihiskiem traucējumiem bieži mainās vide un aprūpētāji. Ja ir nepieciešama medikamentu lietošana – jānodrošina pareizu medikamentu lietošanas režīmu. Jāpievērš uzmanību arī drošības noteikumu ievērošanai.

Intelektuālās attīstības traucējumi

Diagnosticē parasti pēc intelekta koeficienta:

1. viegla (C) – 52-72% IQ – paši tiek ar sevi galā, ir nodarbināti, apmeklē skolas, nepieciešams sociālais atbalsts.
2. vidēja (B) – 36-51% IQ – nepieciešama atbalstīšana, var dzīvot ģimenēs vai institūcijās. Spēj runāt, vārdu krājums ierobežots.

norway
grants

Iceland Liechtenstein Norway

3. smaga (A) – 20-35% IQ – nepieciešama pārraudzība, atbalsts. Jābūt stingri strukturētai videi. Atkarīgi no aprūpētāja. Bieži nespēj runāt, taču izmanto signālus ķermeņa valodas un skaņu veidā.
4. dziļa (A) – 0-19% IQ – pilnīgi atkarīgi no aprūpētāja.

Kustību traucējumi

Raksturīgi kustību traucējumu simptomi:

Spasticitāte – patoloģiski paaugstināts muskulatūras tonuss.

Ataksija – līdzsvara un koordinācijas traucējumi.

Atetoze – patoloģiskās, nemērķtiecīgas, nekontrolētas kustības.

Hipotonija – pazemināts muskulatūras tonuss.

Paralīzes vai ***parēzes*** vai ***plēģijas*** var izpausties sekojoši:

- ***Tetraplēģija, tetraparēze*** - skartas gan rokas, gan kājas
- ***Paraplēģija, paraparēze*** - var būt gan apakšējā (kājas) - biežāk, gan augšējā (rokas)
- ***Hemiplēģija, hemiparēze*** - roka un kāja vienā ķermeņa pusē
- ***Monoplēģija, monoparēze*** - atsevišķa ekstremitāte.

Iespējamās komplikācijas:

Kontraktūras – kustību ierobežojums locītavās (nepieļaut pārāk straujas kustības, jo var traumēt locītavu!).

Osteoporoze – kaulu trauslums. Kauli nav tik izturīgi, sakarā ar slodzes trūkumu, tāpēc viegli lūzt (izvairīties no triecieniem!).

Izgulējumi – audu bojājumi, dziļākie var būt pat līdz kaulam. Bieži astes kaula rajonā (izvairīties no skrumbām un sasitumiem, izsargāties no asām konstrukcijās, sturiem!).

Samaņas zudums – var rasties, ja trauma ir bijusi nesen un nav īsti notikusi organisma adaptācija vertikālam stāvoklim (atgāzt ratiņkrēslu, novietot horizontālā pozīcijā!).

norway
grants

Iceland liechtenstein norway

Vispārīgas saslimšanas

- Sirds asinsvadu sistēmas saslimšanas
- Elpošanas sistēmas saslimšanas
- Gremošanas sistēmas saslimšanas
- Izvadsistēmu saslimšanas
- Balsts-kustību aparāta saslimšanas
- Nervu sistēmas saslimšanas

Multiinvaliditāte

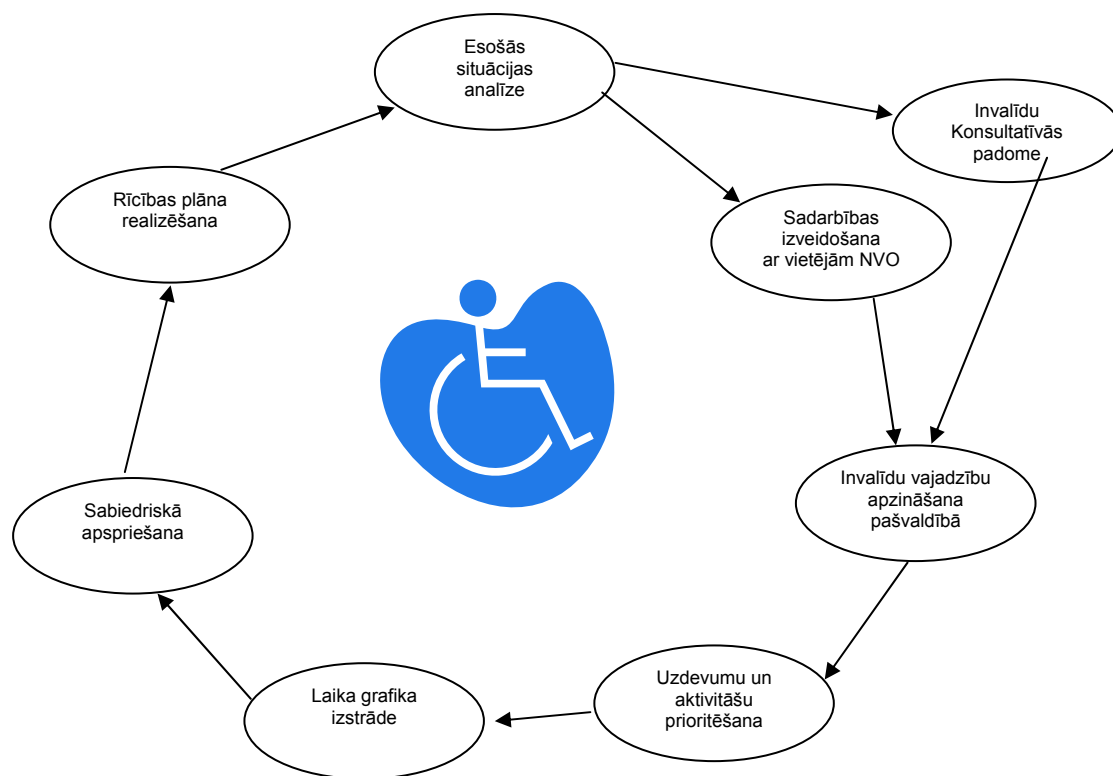
Daži invaliditātes veidi var kombinēties savā starpā (piemēram, cerebrālas triekas gadījumā var kombinēties kustību traucējumi ar sensoriem traucējumiem – redzes vai dzirdes invaliditāti, garīgu atpalcību utt.)

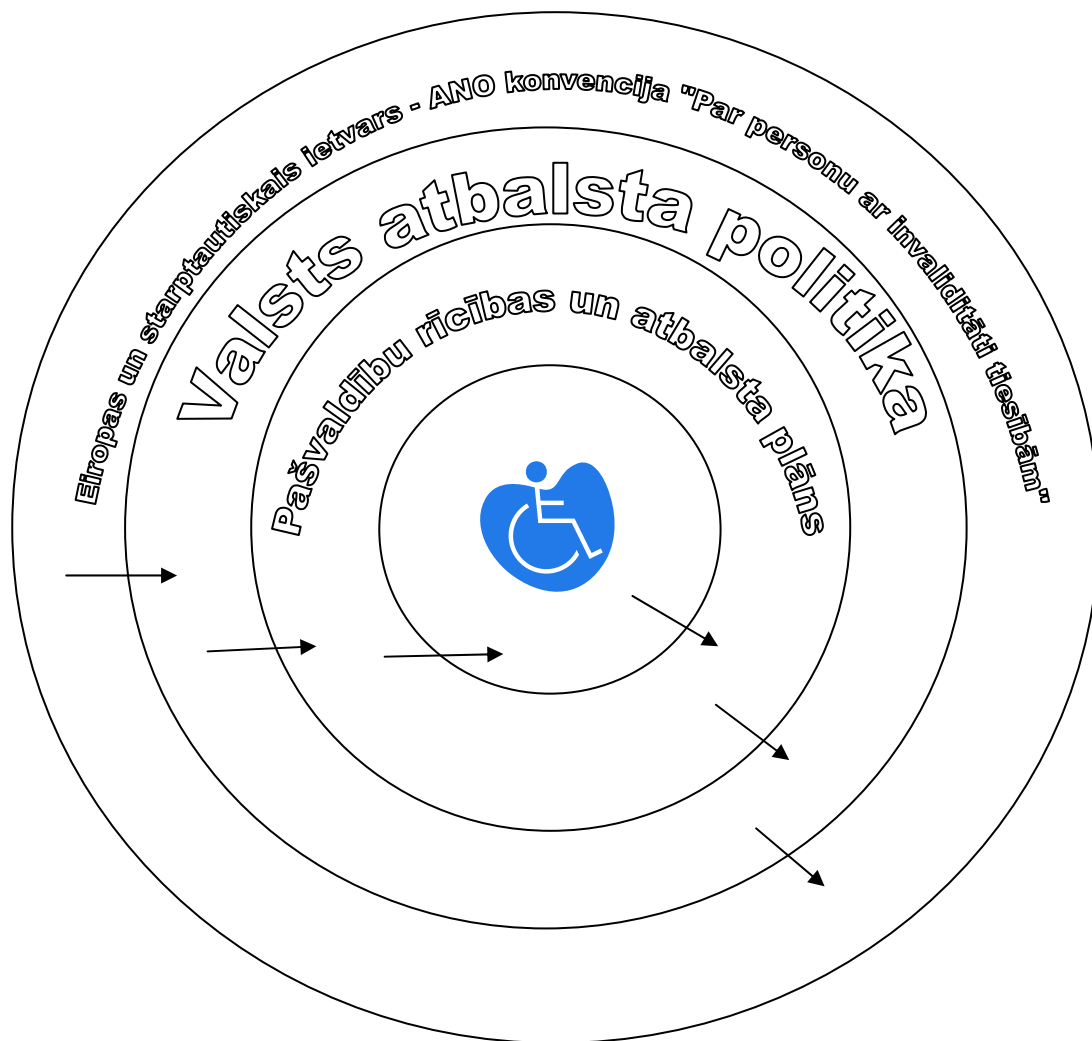

norway
grants

Rīcības plāna izstrādes struktūra

norway grants

eea grants
Iceland liechtenstein norway

Rīcības plāna izstrādes struktūra (turpinājums)

1. Esošās situācijas analīze

Jaunizveidotā pašvaldības teritorija patreiz aptver ne tikai noteiktu jaunu platību, bet arī jaunas sociālās grupas. Tas nozīmē, ka pirmām kārtām ir jāapzina vietējā situācija, jāapzina cik un kādi cilvēki ar invaliditāti dzīvo pašvaldības teritorijā. Kādi pakalpojumi, pabalsti un atbalsta modeļi ir pieejami. Vai informācija un pašvaldības lēmumi ir pieejami un saprotami cilvēkiem ar invaliditāti un viņu ģimenēm? Vai ir izveidotas un darboies spējīgas pašvaldības struktūras, kas veido pašvaldību atbalsta tīklu? Vai šīs institūcijas ir fiziski pieejamas un atbilst pieejamas vides normām? Vai pašvaldības Interneta mājas lapa ir veidota atbilstīgi vietējiem un starptautiskajiem standartiem?

Tādējādi izanalizējot vietējo situāciju gūsim plašu pārskatu par situāciju pašvaldībā.

2. Sadarbības izveidošana ar vietējām NVO

Vēl viens svarīgs un nozīmīgs solis ir sadarbības izveidošana ar vietējām nevalstiskajām cilvēku ar invaliditāti organizācijām. Diemžēl ne vienmēr ir apzinātas tās organizācijas, kas nopietni strādā cilvēku ar invaliditāti labā, tādējādi palīdzot mazināt kā sociālo spriedzi, tā arī sniedzot reālu palīdzību un kā svarīgs aspekts ir minams arī aktīva finansu piesaistīšana. Iespējams, ka tikai neliels atbalsts nevalstiskajām organizācijām ir vajadzīgs, lai piesaistītu krietni vien lielus finansu projektus. Tomēr ir jābūt skaidri izstrādātām atbalsta vadlīnijām. Pieredze Latvijas pašvaldībās ir dažāda – iz izveidotas Konsultatīvās padomes, izstrādāti pašvaldību projektu konkursi, izveidoti kopienu fondi un cita veida aktivitātes, tomēr viens gan ir skaidrs, ka aktīva sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām vienmēr ir uzlabojusi pašvaldības darbinieku dialogu ar vietējo pašvaldību. Tāpat arī nozīmīga ir informācijas izplatīšana u atgriezeniskās saites saņemšana par pieņemtajiem vai plānotajiem lēmumiem.

Kā vēl viens labs piemērs ir minams regulāru Forumu organizēšana. Tas nozīmē atvērta dialoga veidošanu un uzturēšanu. Jāatzīmē, ka tas ir finansiāli vienkārši izdarāms un nevalstisko organizāciju pārstāvji labprāt dalās savā pieredzē un izsaka savus viedokļus.

3. Invalidu Konsultatīvā padome

Tāpat cilvēku ar invaliditāti nevalstisko organizāciju Konsultatīvā padome parasti tiek veidota kā padomdevēja institūts pašvaldībā un tā organizatorisko pusi var uzņemt kāds pašvaldību dienesta darbinieks. Tomēr ārkārtīga nozīme ir šīs padomes regularitātei un pieņemto lēmumu izpildei.

4. Invalidu vajadzību apzināšana pašvaldībā

Veicot pirmos soļus jau esam ielikuši pamatus reālo un patieso vajadzību apzināšanai. Lieti noderēs arī turpmākās anketas, identificējot un konstatējot tos trūkumus, kas saistībā ar ANO konvenciju ir atklāti un kādi prasās pēc risinājuma, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti pašvaldībā.

norway
grants

eea
grants
Iceland liechtenstein norway

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

5. Uzdevumu un aktivitāšu prioritēšana

Kā nākošais solis ir noteikt katras pašvaldības prioritātes uzdevumu un aktivitāšu sarakstā. Tas nozīmē – ko tad darīsim vispirms un ko ilgtermiņa plānojam. Vai tas ir jauns dienas centrs, kas ir nepieciešams, vai asistentu pakalpojums, vai auklīšu serviss bērnu invalīdu ģimenēm, vai arī informācijas sagatavošana Brailā vai palielinātajā drukā. Jāatzīmē, ka ne visi darbi ir finansiāli neiespējami. Daudz kas ir atkarīgs no attieksmes un cilvēku vēlmes sadarboties.

6. Laika grafika izstrāde

Tādējādi nosakot prioritātes un vajadzības tiks noteikts arī laika grafiks, no kura un līdz kuram termiņam attiecīgā darbība ir jāpaveic un kādas aktivitātes kad ir jārealizē.

7. Sabiedriskā apspriešana

Nākošais solis ir sabiedriskā apspriešana vai nu Forumos vai arī Konsultatīvajā padomē. Tādējādi tiks panākts, ka informācija par rīcības plānu un atbalsta programmām tiks izplatīta visā pašvaldības teritorijā dzīvojošajiem interesentiem. Tāpat arī būtu svarīgi lai šis plāns būtu pieejams pašvaldības mājas lapā ar iespēju sniegt atgriezenisko saiti

8. Rīcības plāna realizēšana

Beidzamais solis ir plāna realizēšana, pārbaudot rezultātus un ieguvumus.

norway
grants

eea
grants
Iceland liechtenstein norway

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

Monitoringa kritēriji pašvaldības situācijas analīzei

Tālāk piedāvātie kritēriji ir ieteicami, lai izveidotu kvalitatīvu rīcības politiku. Rīcības politikas pamatam izmantot ANO konvenciju „Par personu ar invaliditāti tiesībām ir laba prakse un izstrādātie kritēriji palīdz identificēt problēmas un piefiksēt jaunus izaicinājumus. Atbildot uz jautājumiem ar „jā” vai „nē” mēs iegūsim konkrētu pārskatu par veicamajiem darbiem un aktuālajām cilvēku ar invaliditāti vajadzībām. Vislabāk šāda plāna padziļinātu izstrādāšanu paredzēt deleģēt nevalstiskajām organizācijām vai arī kādai NVO kopā ar pašvaldības atbildīgo dienestu.

- ☞ Vai ir izstrādāti politikas plānošanas dokumenti, rīcības plāni pieejamības nodrošināšanai?
- ☞ Kādi pasākumi tiek veikti? Skaits, dinamika, pozitīvie piemēri!
- ☞ Vai preču ražošanā tiek ievērots universālā dizaina princips?
- ☞ Vai vides plānošanā tiek ievērots universālā dizaina princips?
- ☞ Vai tiek veikta kontrole par būvniecības standartu invalīdiem pielāgotas vides īstenošanu?
- ☞ Vai ceļi būvēti un transporta līdzekļi ražoti ievērojot universālā dizaina principu?
- ☞ Vai ir izveidoti informācijas centri, lai sniegtu invalīdiem saprotamā veidā informāciju par satiksmes maršrutiem, laikiem (vizuālā, audio, Braila rakstā, vieglā valodā)?
- ☞ Vai pasažieru pārvadāšanas licences tiek izsniegtas tiem uzņēmumiem, kas var nodrošināt invalīdiem pieejamus transporta līdzekļus?
- ☞ Vai taksometru licences tiek izsniegtas tiem uzņēmumiem, kas var nodrošināt invalīdiem pieejamus transporta līdzekļus un kuru darbinieki (taksometru vadītāji) ir apmācīti darbam ar invalīdiem?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams saņemt informāciju par invalīdu stāvvietas kartes saņemšanas un izmantošanas iespējām?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams iegādāties personisko, pielāgoto transporta līdzekli ar atvieglojumiem?
- ☞ Vai pašvaldības pielāgo pašvaldības īpašumā esošos mājokļu invalīdu vajadzībām?
- ☞ Vai pašvaldībām ir invalīdiem pielāgoti mājokļi, lai tos izīrētu invalīdiem un viņu ģimenēm (partneriem)?
- ☞ Vai transporta pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešamās ēkas (autostacijas, lidostas, dzelzceļa stacijas, ostas) ir pielāgotas un tajās ir norādīta visa nepieciešamā informācija?
- ☞ Vai transporta līdzekļu pieturvietas ir pielāgotas un tajās ir ar norādīta visa ar transporta satiksmi nepieciešamā informācija?
- ☞ Vai pašvaldībās ir invalīdiem pielāgotas un iezīmētas autostāvvietas?
- ☞ Vai pašvaldībās ir iespējams saņemt specializētā transporta pakalpojumus?
- ☞ Vai lidostās ir iespējams saņemt invalīdiem nepieciešamos pakalpojumus?
- ☞ Vai pašvaldību rīcības plānos ir paredzēts invalīdiem pieejams transports?
- ☞ Vai skolas autobusi ir pielāgoti un tajos, nepieciešamības gadījumā, nodrošināti pavadona pakalpojumi?

norway
grants

iceland liechtenstein norway

- ☞ Vai pašvaldībās ir transports, kas nodrošina invalīdu nokļūšanu uz dienas aprūpes centriem, aprūpes centriem u.c.?
- ☞ Vai sabiedriskie transporta līdzekļi ir pielāgoti invalīdu vajadzībām?
- ☞ Vai ostas ir pielāgotas invalīdu vajadzībām?
- ☞ Vai ūdens transporta līdzekļi ir pielāgoti invalīdu vajadzībām?
- ☞ Vai ostās ir iespējams saņemt informāciju invalīdiem saprotamā veidā?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams pielāgot personīgo transporta līdzekli atbilstoši vajadzībām?
- ☞ Vai pielāgojot transporta līdzekli tiek ņemtas vērā invalīda individuālās vajadzības?
- ☞ Vai pašvaldības un transporta uzņēmumos invalīdiem tiek sniegta informācija par braukšanas iespējām?
- ☞ Vai ārstniecības iestādes, rehabilitācijas centri, poliklīnikas un doktorāti ir pielāgoti invalīdu vajadzībām?
- ☞ Konkrēto institūciju skaits pašvaldībās, pielāgoto institūciju skaits, izmaiņas!
- ☞ Invalīdiem pielāgoto darba vietu skaits (valstī, pašvaldībā)!
- ☞ Vai invalīdiem ir pieejami informācijas, sakaru un citi pakalpojumi?
- ☞ Vai invalīdiem ir pieejams internets?
- ☞ Vai invalīdiem ir pieejami avārijas dienesti?
- ☞ Vai invalīdiem ir pieejama informācijai masu saziņās līdzekļos viņiem pieejamā veidā (tai skaitā laikraksti, Web lapas, radiopārraides, televīzijas pārraides)?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams izmantot informatīvos (tai skaitā bezmaksas) tālrunu līnijas?
- ☞ Vai ir izstrādāti standarti ēkām, ceļiem, stāvvietām, publiskajām tualetēm un citām publiskajām vietām?
- ☞ Vai ir izstrādāti minimālie standarti ēku pieejamībai?
- ☞ Vai ir izstrādāti minimālie standarti pakalpojumu pieejamībai (transporta)?
- ☞ Vai ir izstrādāti minimālie standarti pakalpojumu pieejamībai (internets)?
- ☞ Vai pakalpojumu plānošanā un preču ražošanā tiek ievērots universālā dizaina princips (tai skaitā ugunsdrošības sistēmas, evakuācijas sistēmas uc.)?
- ☞ Pieejamo pakalpojumu analīze – vai ir pieejamība (fiziskā pieejamība, informācija)?
- ☞ Vai pieņemot būvobjektus tiek izvērtēta ēku pieejamība?
- ☞ Vai publiskajos iepirkumos tehniskajās specifikācijās tiek noteiktas pieejamības prasības?
- ☞ Vai transporta sistēmas darbinieki ir apmācīti darbam ar invalīdiem?
- ☞ Vai ostu personāls un ūdens transporta līdzekļu personāls ir apmācīts darbam ar invalīdiem?
- ☞ Vai lidostas personāls un gaisa satiksmes transporta līdzekļu apkalpojošais personāls (stjuarti) ir apmācīts darbam ar invalīdiem?
- ☞ Vai ēku apkalpojošais personāls ir apmācīts darbam ar invalīdiem?
- ☞ Vai sabiedrisko ēku apkalpojošais personāls ir apmācīts darbam ar invalīdiem?
- ☞ Vai invalīdi var iegūt informāciju tiem pieejamā veidā?
- ☞ Vai sabiedriskajos transporta līdzekļos ir iespējams saņemt informāciju invalīdiem pieejamā veidā (audio, vizuālā informācija)?
- ☞ Vai valsts un pašvaldību institūcijās (sociālajos dienestos, skolās un tiesās uc.) tiek nodrošināta tulkošana zīmju valodā?

norway grants

- ☞ Vai lidostās ir iespējams saņemt informāciju invalīdiem saprotamā veidā?
- ☞ Vai transporta līdzekļos ir pavadošās personas (pavadoņi) un vai tās ir apmācītas darbam ar invalīdiem? Skaits, dinamika!
- ☞ Vai tiek apmācīti surdotulki? Skaits, dinamika!
- ☞ Vai ir pieejami dažādu palīgu un starpnieku, tostarp pavadoņu, lasītāju un profesionālu surdotulkotāju pakalpojumi?
- ☞ Pakalpojumus saņēmušo invalīdu skaits, dinamika!
- ☞ Vai ir veikti pētījumi, aptaujas par nepieciešamās palīdzības veidiem?
- ☞ Jaunu pakalpojumu skaits, dinamika!
- ☞ Vai invalīdiem ir pieejama informācija par jaunām sakaru iekārtām, datoriem, internetu?
- ☞ Vai ir pieejama statistika, dinamika?
- ☞ Vai ir pasākumi, kas vērsti uz jaunu iekārtu un tehnikas ražošanu?
- ☞ Vai pašvaldībā ir izstrādāts rīcības plāns invalīdu ar smagu invaliditāti rehabilitācijas pakalpojumu, atbalsta pakalpojumu nodrošināšanai?
- ☞ Vai invalīdiem ar smagu invaliditāti ir iespējams saņemt tiem nepieciešamos individualizētus pakalpojumus – dienas centri, pielāgots transports, apmācīts personāls, konsultācijas, padomu sniegšana konkrētu problēmu risināšanā?
- ☞ Vai invalīdiem ar smagu invaliditāti tiek nodrošinātas nodarbinātības iespējas?
- ☞ Vai invalīdiem ar smagu invaliditāti ir iespējams īstenot lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas tiesības?
- ☞ Vai invalīdiem ar smagu invaliditāti tiek izstrādāti individuālie rehabilitācijas plāni, konsultējoties ar invalīdiem un viņu ģimenes locekļiem?
- ☞ Vai invalīdu ģimenes var saņemt psiholoģisko atbalstu pirms un pēc invalīda nāves?
- ☞ Vai invalīdu aprūpētājiem un invalīdu ģimenēm ir iespējams saņemt informāciju par pašvaldībā un rehabilitācijas centros pieejamiem pakalpojumiem?
- ☞ Vai invalīdu aprūpētājiem ir iespējas saņemt aprūpes pabalstu?
- ☞ Vai pašvaldībās tiek plānoti un ir pieejami nepieciešamie finanšu līdzekļi?
- ☞ Vai pašvaldībās notiek sadarbība starp veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu sektoriem un darbiniekiem?
- ☞ Vai invalīdu ģimenēm ir iespējams saņemt nepieciešamās zināšanas un prasmes invalīdu aprūpei?
- ☞ Vai invalīdiem ar smagu invaliditāti ir nodrošinātas tiesības uz ienākumiem?
- ☞ Vai tiek īstenoti pētījumi invalīdu ar smagu invaliditāti sociālo pakalpojumu nodrošināšanai?
- ☞ Vai ir izstrādāti un ieviesti pakalpojumu kvalitātes standarti un kontroles mehānisms?

- ☞ Vai pieņemot lēmumu par aprūpes pakalpojumu nepieciešamību institūcijās tiek ņemtas vērā invalīda tiesības atrasties pēc iespējas ilgāk ierastajā vidē?
- ☞ Vai ilgstošas sociālās aprūpes iestādēs tiek veiktas kontroles?
- ☞ Vai ir izveidoti īpašo slimību centri, kur invalīdiem, speciālistiem un invalīdu ģimenes locekļiem būtu iespējams saņemt informāciju par invalīdu dzīves kvalitātes uzlabošanu, konsultācijas un padomus?

norway grants

- ☞ Vai visiem invalīdiem, kuriem ir atņemta rīcībspēja, ir iespējams nodrošināt aizgādņus?
- ☞ Vai pieņemot lēmumu par invalīdu ievietošanu ilgstošas aprūpes institūcijās tiek ievērotas invalīdu tiesības dzīvot pēc iespējas ilgāk ierastajā vidē, saņemot atbilstošus aprūpes pakalpojumus?

☞ Vai invalīdiem ir iespējams saņemt pakalpojumus mājās vai pēc iespējas tuvāk savai dzīves vietai?

Pakalpojumu skaits

- ☞ Vai pašvaldībās ir pieejami sekojoši pakalpojumi:
 - aprūpe mājās;
 - aprūpe dienas aprūpes centros;
 - aprūpe institūcijās;
 - dienas aktivitātes centri;
 - konsultācijas un atbalsts konkrētu problēmu risināšanai;
 - zīmju valodas tulks;
 - praktisko dzīves iemaņu un atbalsta sistēma neatkarīgas dzīves veicināšanai;
 - atbalsta personas;
 - uzticamības personas;
 - personīgie asistenti;
 - pavadoņi;
 - pašpalīdzības grupas;
 - atbalsta grupas;
 - psihologa konsultācijas;
 - krīzes centri;
 - nakts patversmes;
 - invalīdu vajadzībām pielāgots mājoklis;
 - juridiskās konsultācijas;
 - transporta (tai skaitā pielāgota transporta) pakalpojumi?

☞ Vai pašvaldībā sniegtie pakalpojumi ir pieejami invalīdiem?

☞ Vai ielu segums ir drošs un invalīdiem atpazīstams?

☞ Vai ir izveidoti informācijas centri, lai sniegtu invalīdiem saprotamā veidā informāciju par satiksmes maršrutiem, laikiem (vizuālā, audio, Braila rakstā, vieglā valodā)?

☞ Vai pasažieru pārvadāšanas licences tiek izsniegtas tiem uzņēmumiem, kas var nodrošināt invalīdiem pieejamus transporta līdzekļus?

☞ Vai taksometru licences tiek izsniegtas tiem uzņēmumiem, kas var nodrošināt invalīdiem pieejamus transporta līdzekļus un kuru darbinieki (taksometru vadītāji) ir apmācīti darbam ar invalīdiem?

☞ Vai ir pieejami sabiedriskā transporta pakalpojumi?

☞ Vai ir pieejami taksometra pakalpojumi?

☞ Vai ir speciālas apmācību programmas?

☞ Vai ir speciālistu apmācības programmas?

norway
grants

eea
grants
Iceland Liechtenstein Norway

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

- ☞ Vai invalīdiem ir iespēja saņemt informāciju un konsultācijas par ģimenes plānošanu, kontracepciju, seksa terapiju un pakalpojumiem, aprīkojumu, seksuālās vardarbības novēršanu un izmeklēšanu?
 - ☞ Vai sociālo pakalpojumu institūcijās tiek ievērotas invalīda tiesības uz ģermeņa neaizskaramību?
 - ☞ Vai invalīdi un apkalpojošais personāls ir apmācīti?
 - ☞ Vai invalīdiem ir iespēja saņemt informāciju un konsultācijas par ģimenes plānošanu, kontracepciju, seksa terapiju un pakalpojumiem, aprīkojumu, seksuālās vardarbības novēršanu un izmeklēšanu?
 - ☞ Vai sociālo pakalpojumu institūcijās tiek ievērotas invalīda tiesības uz ģermeņa neaizskaramību?
 - ☞ Vai invalīdi un apkalpojošais personāls ir apmācīti?
 - ☞ Vai invalīdiem ir iespējas dibināt ģimenes?
 - ☞ Vai ir konstatēti gadījumi, kad ir atteikta laulības reģistrācija?
 - ☞ Vai ir konstatēti piespiedu laulības gadījumi?
 - ☞ Vai invalīdiem un viņu ģimenēm ir iespējams saņemt psiholoģisko palīdzību?
 - ☞ Vai ir statistika par ģimeņu skaitu, kurā kāds no vecākiem/ abi vecāki vai bērns ir invalīds?
 - ☞ Vai invalīdiem un viņu ģimenēm ir iespējams saņemt konsultācijas reproduktīvas veselības jautājumos, bērnu audzināšanas un attīstības jautājumos?
 - ☞ Vai invalīdiem tiek nodrošināta seksuālā izglītība invalīdiem pieejamā veidā?
 - ☞ Vai ikvienam bērnam ir iespējams saņemt izglītību, balstoties uz pamatprincipu, ka ikviens bērns ir apmācāms?
- īstenošanai?
- ☞ Vai pašvaldībās ir izstrādāta politika un rīcības plāns bērnu invalīdu tiesību uz izglītību
 - ☞ Vai pašvaldībās tiek īstenoti pasākumi tiesību uz izglītību īstenošanai?
 - ☞ Vai pašvaldībās tiek īstenots princips “nauda seko bērnam invalīdam”?
 - ☞ Vai pašvaldībās ir izveidota kompleksa izglītības saņemšanas pakalpojuma sistēma?
 - ☞ Cik vispārizglītojošās skolas un speciālās skolas ir pašvaldībā?
 - ☞ Cik bērni invalīdi mācās vispārizglītojošās skolās?
 - ☞ Cik bērni invalīdi mācās speciālās skolās?
 - ☞ Vai bērnu invalīdu apmācība ir vērsta uz bērna tālāko dalību sabiedrības ekonomiskajā, sociālajā, kultūras un politiskajā dzīvē, ņemot vērā konkrēta bērna iespējas?
 - ☞ Vai izstrādājot individuālās izglītības programmas notiek konsultācijas ar bērna invalīda vecākiem un citiem speciālistiem?
 - ☞ Vai fizikultūras nodarbībās tiek īstenotas alternatīvas nodarbības, spēles bērniem invalīdiem?
 - ☞ Vai notiek sadarbība starp pedagogiem, ārstniecības personām un sociālajiem darbiniekiem?
 - ☞ Vai izglītības iestādes ir pieejamas bērniem invalīdiem (ārējā un iekšējā vide)?
 - ☞ Vai izglītības iestādes ir pielāgotas bērnu ar fiziskiem traucējumiem vajadzībām?
 - ☞ Vai izglītības iestādes ir pielāgotas bērnu ar redzes traucējumiem vajadzībām?
 - ☞ Vai izglītības iestādes ir pielāgotas bērnu ar dzirdes traucējumiem vajadzībām?

norway grants

- ☞ Vai izglītības iestādes ir pielāgotas bērnu ar garīgās attīstības traucējumiem vajadzībām?
- ☞ Vai pašvaldībās ir nodrošināts skolas transports, ieskaitot pavadoņus?
- ☞ Vai pašvaldībās ir nodrošināti skolotāju palīgi klasē?
- ☞ Vai izglītības iestādēs ir nepieciešamie tehniskie palīgīdzekļi?
- ☞ Vai izglītības iestādēs tiek veikta apmācība Braila rakstā?
- ☞ Vai izglītības iestādēs tiek veikta apmācība alternatīvo komunikācijas līdzekļu lietošanā?
- ☞ Vai izglītības iestādēs tiek veikta apmācība pārvietošanās un orientēšanās iemaņu attīstībā?
- ☞ Vai izglītības iestādēs tiek veikta apmācība zīmju valodas lietošanā?
- ☞ Vai skolotāji sadarbojas konkrēta bērna invalīda problēmu risināšanai savā starpā un ar citiem?
- ☞ Vai skolotāji ir apmācīti darbam ar bērniem invalīdiem (pēc apmācību kursu, lekciju)?
piemērotā veidā?

- ☞ Vai izglītības iestādēs nodrošina bērnu ar dzirdes vai redzes traucējumiem apmācību viņiem?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespēja saņemt informāciju un konsultācijas par ģimenes plānošanu, kontracepciju, seksa terapiju un pakalpojumiem, aprīkojumu, seksuālās vardarbības novēršanu un izmeklēšanu?
- ☞ Vai sociālo pakalpojumu institūcijās tiek ievērotas invalīda tiesības uz ģermeņa neaizskaramību?
- ☞ Vai invalīdi un apkalpojošais personāls ir apmācīti?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējas dibināt ģimenes?
- ☞ Vai ir konstatēti gadījumi, kad ir atteikta laulības reģistrācija?
- ☞ Vai ir konstatēti piespiedu laulības gadījumi?
- ☞ Vai invalīdiem un viņu ģimenēm ir iespējams saņemt psiholoģisko palīdzību?
- ☞ Vai ir statistika par ģimeņu skaitu, kurā kāds no vecākiem/ abi vecāki vai bērns ir invalīds?
- ☞ Vai invalīdiem un viņu ģimenēm ir iespējams saņemt konsultācijas reproduktīvas veselības jautājumos, bērnu audzināšanas un attīstības jautājumos?
- ☞ Vai invalīdiem tiek nodrošināta seksuālā izglītība invalīdiem pieejamā veidā?
- ☞ Vai ikvienam bērnam ir iespējams saņemt izglītību, balstoties uz pamatprincipu, ka ikviens bērns ir apmācāms?
īstenošanai?
- ☞ Vai pašvaldībās ir izstrādāta politika un rīcības plāns bērnu invalīdu tiesību uz izglītību?
- ☞ Vai pašvaldībās tiek īstenoti pasākumi tiesību uz izglītību īstenošanai?
- ☞ Vai pašvaldībās tiek īstenots princips “nauda seko bērnam invalīdam”?
- ☞ Vai pašvaldībās ir izveidota kompleksa izglītības saņemšanas pakalpojuma sistēma?
- ☞ Cik vispārīzglītojošās skolas un speciālās skolas ir pašvaldībā?
- ☞ Cik bērni invalīdi mācās vispārīzglītojošās skolās?
- ☞ Cik bērni invalīdi mācās speciālās skolās?

- ☞ Vai bērnu invalīdu apmācība ir vērsta uz bērna tālāko dalību sabiedrības ekonomiskajā, sociālajā, kultūras un politiskajā dzīvē, ņemot vērā konkrēta bērna iespējas?
- ☞ Vai izstrādājot individuālās izglītības programmas notiek konsultācijas ar bērna invalīda vecākiem un citiem speciālistiem?
- ☞ Vai fizikultūras nodarbībās tiek īstenotas alternatīvas nodarbības, spēles bērniem invalīdiem?
- ☞ Vai notiek sadarbība starp pedagogiem, ārstniecības personām un sociālajiem darbiniekiem?
- ☞ Vai izglītības iestādes ir pieejamas bērniem invalīdiem (ārējā un iekšējā vide)?
- ☞ Vai izglītības iestādes ir pielāgotas bērnu ar fiziskiem traucējumiem vajadzībām?
- ☞ Vai izglītības iestādes ir pielāgotas bērnu ar redzes traucējumiem vajadzībām?
- ☞ Vai izglītības iestādes ir pielāgotas bērnu ar dzirdes traucējumiem vajadzībām?
- ☞ Vai izglītības iestādes ir pielāgotas bērnu ar garīgās attīstības traucējumiem vajadzībām?
- ☞ Vai pašvaldībās ir nodrošināts skolas transports, ieskaitot pavadoņus?
- ☞ Vai pašvaldībās ir nodrošināti skolotāju palīgi klasē?
- ☞ Vai izglītības iestādēs ir nepieciešamie tehniskie palīglīdzekļi?
- ☞ Vai izglītības iestādēs tiek veikta apmācība Braila rakstā?
- ☞ Vai izglītības iestādēs tiek veikta apmācība alternatīvo komunikācijas līdzekļu lietošanā?
- ☞ Vai izglītības iestādēs tiek veikta apmācība pārvietošanās un orientēšanās iemaņu attīstībā?
- ☞ Vai izglītības iestādēs tiek veikta apmācība zīmju valodas lietošanā?
- ☞ Vai skolotāji sadarbojas konkrēta bērna invalīda problēmu risināšanai savā starpā un ar citiem?
- ☞ Vai skolotāji ir apmācīti darbam ar bērniem invalīdiem (pēc apmācību kursu, lekciju)?
piemērotā veidā?
- ☞ Vai izglītības iestādēs nodrošina bērnu ar dzirdes vai redzes traucējumiem apmācību viņiem?
- ☞ Vai pašvaldībās ir izstrādāti un apstiprināti rīcības plāni invalīdu nodarbinātības veicināšanai?
- ☞ Vai uzņēmējiem, kuri nodarbina invalīdus, ir nepieciešamais atbalsts?
- ☞ Vai pašvaldībās ir pieejama informācija par brīvajām darba vietām?
- ☞ Vai pašvaldībās pastāv alternatīva invalīdu nodarbinātības iespējas (speciālās darbnīcas)?
- ☞ Vai pašvaldības sniedz atbalstu alternatīvu invalīdu nodarbinātības veidu attīstībai?
- ☞ Vai ir izstrādātas darba devēju apmācību programmas?
- ☞ Vai ir izstrādātas darba devēju motivācijas programmas pieņemt darbā invalīdus?
- ☞ Vai pašvaldībās ir izveidotas atbalsta vienības invalīdu iekārtošanai darbā?
- ☞ Vai pašvaldībās ir sadarbība starp pašvaldību un darba devējiem?
- ☞ Vai sociālo pakalpojumu (tai skaitā sociālās rehabilitācijas pakalpojumu) plānošanā, sniegšanā, kontrolē un novērtēšanā tiek iesaistīti invalīdi un invalīdu NVO?
- ☞ Vai tiek izstrādāti individuālie sociālās rehabilitācijas plāni?

norway
grants

- ☞ Vai pašvaldībās ir nodrošināts vienas pieturas aģentūras princips informācijas saņemšanai un konsultācijām par sociālajiem pakalpojumiem?
- ☞ Vai informācija tiek nodrošināta invalīdiem pieejamā veidā?
- ☞ Vai pašvaldību institūcijās, kas sniedz sociālos pakalpojumus (sociālie dienesti, aprūpes institūcijas u.c.), vide (iekšējā un ārējā) ir pielāgota invalīdu vajadzībām?
- ☞ Vai pašvaldību institūcijās, kas sniedz sociālos pakalpojumus ir apmācīts personāls darbam ar invalīdiem?
- ☞ Vai iespējas saņemt sociālās rehabilitācijas un sociālos pakalpojumus tiek pamatotas ar invalīda individuālo vajadzību izvērtēšanu?
- ☞ Vai pašvaldībās ir izveidotas struktūras vai darbinieki (atbalsta koordinators un resursu centri) sociālo pakalpojumu sniegšanai?
- ☞ Vai pašvaldības nodrošina invalīdiem nepieciešamos sociālās aprūpes pakalpojumus?
- ☞ Vai pašvaldības nodrošina alternatīvu pakalpojumu saņemšanas iespējas (piemēram, dienas aktivitātes centri ar mūzikas, mākslas, teātra un alternatīvajām terapijām – aromterapija, reflektoloģija)?
- ☞ Vai pašvaldībā tiek nodrošināta invalīdiem nepieciešamā dienas aprūpe, ergoterapija, runas terapija un fizioterapija?
- ☞ Vai pašvaldībās tiek nodrošināta individuālo vajadzību izvērtēšana pirms lēmuma pieņemšanas par pakalpojumu sniegšanu?
- ☞ Vai invalīdiem ir izskaidrotas tiesības par lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzības kārtību?
- ☞ Vai pašvaldībās ir nepieciešamais sociālo pakalpojumu sniedzēju tīkls?
- ☞ Vai pašvaldības un pašvaldības institūciju darbinieki ir apmācīti darbam ar invalīdiem?
- ☞ Vai invalīdi tiek iesaistīti pakalpojumu plānošanā, sniegšanā un novērtēšanā?
- ☞ Vai pašvaldības institūcijas konsultējas ar invalīdiem, invalīdu ģimenes locekļiem un NVO pirms lēmuma pieņemšanas par pakalpojumu sniegšanu?
- ☞ Vai pašvaldības pakalpojumu sistēmas tiek plānotas, ietverot kvalitātes kritērijus un dialogu ar invalīdiem?
- ☞ Vai pašvaldību institūciju vide (ārējā un iekšējā) ir pieejama invalīdiem?
- ☞ Vai pašvaldību institūcijās ir izvietota invalīdiem nepieciešamā informācija saprotamā veidā?
- ☞ Vai pašvaldību institūcijās ir iespējams saņemt informāciju invalīdiem saprotamā veidā?
- ☞ Vai ir pašvaldībās ir izveidots un darbojas koordinācijas mehānisms?
- ☞ Vai pašvaldībās ir struktūra vai darbinieks, kas seko valsts likumdošanas izmaiņām?
- ☞ Vai pašvaldībās ir sadarbības - koordinācijas institūcijas (grupas, padomes)?
- ☞ Vai pašvaldībās tiek plānoti nepieciešamie finanšu resursi sociālo pakalpojumu sniegšanai?
- ☞ Vai pašvaldības sadarbojas invalīdiem nepieciešamo sociālo pakalpojumu sniegšanā?
- ☞ Vai pašvaldībās ir pieejami sekojoši pakalpojumi:
 - aprūpe mājās;
 - aprūpe dienas aprūpes centros;
 - aprūpe institūcijās;

norway grants

- dienas aktivitātes centri;
 - konsultācijas un atbalsts konkrētu problēmu risināšanai;
 - zīmju valodas tulks;
 - praktisko dzīves iemaņu un atbalsta sistēma neatkarīgas dzīves veicināšanai;
 - atbalsta personas;
 - uzticamības personas;
 - personīgie asistenti;
 - pavadoņi;
 - pašpalīdzības grupas;
 - atbalsta grupas;
 - psihologa konsultācijas;
 - krīzes centri;
 - nakts patversmes;
 - invalīdu vajadzībām pielāgots mājoklis;
 - juridiskās konsultācijas;
 - transporta (tai skaitā pielāgota transporta) pakalpojumi?
- ☞ Vai pašvaldības sniedz invalīdiem, viņu ģimenes locekļiem nepieciešamo atbalstu un konsultācijas?
- ☞ Vai pašvaldībās tiek īstenoti sabiedrības izglītošanas pasākumi (tai skaitā informatīvās kampaņas)?
- ☞ Vai pašvaldību darbiniekiem ir iespējams izmantot savā darbā speciālo literatūru?
- ☞ Vai pašvaldības darbiniekiem sociālo pakalpojumu jomā tiek nodrošināti zināšanu un prasmju paaugstināšanas pasākumi?
- ☞ Vai pašvaldībās ir nepieciešamie resursi un telpas sociālo pakalpojumu sniegšanai?
- ☞ Vai pašvaldībās notiek sadarbība starp speciālistiem un pakalpojumu sniedzējiem?
- ☞ Vai pašvaldībās ir izstrādāta un ieviesta invalīdu NVO atbalsta sistēma pakalpojumu plānošanā un sniegšanā?
- ☞ Vai pašvaldībās ir izstrādāts pašvaldības rīcības plāns invalīdu tiesību nodrošināšanai?
- ☞ Vai pašvaldības rīcības plāns ir uzrakstīta vieglā, invalīdiem saprotamā formā?
- ☞ Vai un cik bieži pašvaldības rīcības plāns tiek pārskatīts?
- ☞ Vai pašvaldības stratēģijā/rīcības plānā ir iekļauti pasākumi, aktivitātes, kas ir vērstas uz sieviešu invalīdu, bērnu invalīdu un vecu cilvēku invalīdu diskriminācijas mazināšanu?
- ☞ Vai pašvaldībā ir izstrādāta nabadzības novēršanas programma?
- ☞ Vai nabadzības novēršanas programmā ir iekļauti uz invalīdiem orientēti pasākumi, kādi?
- ☞ Vai pašvaldības nodrošina tehnisko palīgīdzekļu pieejamību invalīdiem sociālo pakalpojumu sniegšanas iestādēs?
- ☞ Vai pašvaldības nodrošina tehnisko palīgīdzekļu pieejamību invalīdu dzīves vietās?
- ☞ Vai pašvaldībās ir iespēja invalīdiem saņemt pašvaldības pabalstus?
- ☞ Vai pašvaldības nodrošina invalīdu arodapmācības iespējas?
- ☞ Vai pašvaldībās ir pieejams atbalstītais darbs?
- ☞ Vai pašvaldības finansē atbalstītā darba sistēmas?
- ☞ Vai pašvaldībās sniedz informāciju par valsts atbalsta saņemšanas iespējām?

norway
grants

iceland liechtenstein norway

- ☞ Vai informācija tiek sniegta invalīdiem saprotamā veidā?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespēja saņemt pašvaldības pabalstus, kādus?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams saņemt transporta pabalstu?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams saņemt pabalstu mājokļa pielāgošanai?
- ☞ Vai invalīdiem ar zemiem ienākumiem ir iespēja saņemt dzīvokli sociālajā mājā?
- ☞ Vai aprūpes iestādēs invalīdiem ir iespējams saņemt maksājumus (pabalstus, pensijas), lai invalīds pats varētu samaksāt par saņemtajiem pakalpojumiem?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams saņemt konsultācijas un padomus dzīvokļa jautājumu risināšanai?
- ☞ Vai ir izstrādāta un apstiprināta mājokļu politika pašvaldību līmenī?
- ☞ Vai ir izstrādāti rīcības plāni invalīdiem pielāgotu mājokļu nodrošināšanā pašvaldībās?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams iegūt informāciju par pašvaldībās pieejamiem mājokļiem un to pielāgotību invalīdu vajadzībām?
- ☞ Vai pašvaldībās ir izveidots invalīdiem paredzēts mājokļu fonds – individuāli pielāgoti dzīvokļi, individuālas pielāgotas mājas, mājas 5 invalīdiem, bungalo tipa mājas, 3-4 māju grupa ar kopēju dārzu?
- ☞ Vai informāciju ir iespējams saņemt invalīdiem saprotamā veidā?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams pašvaldībā saņemt informāciju par valsts pensijām?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams pašvaldībā saņemt informāciju par valsts pabalstiem?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams saņemt informāciju par valsts finansētām programmām, kādām?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams piedalīties vēlēšanās?
- ☞ Vai vēlēšanu iecirkņos ir iespējams saņemt informāciju invalīdiem saprotamā veidā?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams saņemt politisko partiju programmu tekstu invalīdiem saprotamā veidā?
- ☞ Vai vēlēšanu iecirkņu vide (ārējā un iekšējā) ir pieejama invalīdiem?
- ☞ Vai invalīdiem deputātiem ir iespējas saņemt nepieciešamo atbalstu?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams piedalīties kultūras pasākumos?
- ☞ Vai kultūras iestādes, atpūtas centri, bibliotēkas ir pielāgotas invalīdu vajadzībām?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams izmantot brīvprātīgo klubu telpas pasākumu organizēšanai vasaras laikā?
- ☞ Vai ir iespējams izmantot aprūpes centru un citu pašvaldības institūciju telpas atpūtas dienās pasākumu organizēšanai invalīdiem?
- ☞ Vai teātri, muzeji, kinoteātri, bibliotēkas un tūrisma pakalpojumi, valsts kultūras pieminekļi un objekti ir pieejami invalīdiem?
- ☞ Vai muzejos, teātros un koncertzālēs ir paredzētas speciālas vietas invalīdiem, kas lieto ratiņkrēslus?
- ☞ Vai muzejos, teātros un koncertzālēs ir paredzētas speciālas sistēmas cilvēkiem ar dzirdes problēmām?
- ☞ Vai invalīdu NVO tiek iesaistītas mākslas pasākumu organizēšanā?
- ☞ Vai bibliotēkās ir pieejamas tekstu palielināšanas ierīces?
- ☞ Vai bibliotēkas ir pielāgotas invalīdu vajadzībām?
- ☞ Vai tūrisma centros ir iespējams saņemt informāciju par invalīdiem pielāgotām atpūtas vietām?

norway grants

- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams attīstīt savas radošo, māksliniecisko un intelektuālo potenciālu?
- ☞ Vai invalīdiem tiek nodrošinātas iespējas saņemt interešu izglītību?
- ☞ Vai ir pieejams atbalsts invalīdu radošā, mākslinieciskā un intelektuālā potenciāla attīstībai?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējas piedalīties koncertos, izstādēs?
- ☞ Vai invalīdiem ir iespējams piedalīties sporta skolu, klubu un citu institūciju organizētajos sporta pasākumos?
- ☞ Vai sporta skolas, klubi, sporta laukumi, stadioni, atpūtas centri, bibliotēkas ir pielāgoti invalīdu vajadzībām?

Rīcības plāna darbības stratēģijas uzmetums

N.p.k.	Aktivitātes	Resursi	Atbildīgie	Laika periods
1	Invalīdu NVO Konsultatīvās padomes izveide	Nav nepieciešami	Sociālais dienests	2009. gada novembris
2.				

Noslēgums

Cilvēku ar invaliditāti integrācijas jautājumi nav tikai viena vai divu departamentu atbildības jomā. Kā redzams pēc ieteiktajiem kritērijiem ir iesaistītas tādas jomas kā nodarbinātība, būvniecība, izglītība, veselība, sociālā un citas, kas ir arī pašvaldības atbildības lokā. Tomēr veidojot vietējo politiku vienmēr ir jāpatur prātā, ka šīs tēmas ir ārkārtīgi savstarpēji saistītas un pakārtotas viena otrai. Tieši to arī uzsver ANO konvencija „Par personu ar invaliditāti tiesībām”. Ja cilvēkam ir radītas darba vietas, bet līdz tām viņš nevar nokļūt, tas nozīmē, ka darba vietas principā nav izveidotas. Tāpat arī ar sociālajiem, veselības un citiem pakalpojumiem. Katra no minētajām sfērām ietekmē viena otru un politika jāveido pakāpeniski un konsultējoties ar vietējām cilvēku ar invaliditāti nevalstiskajām organizācijām.

norway
grants

iceland liechtenstein norway

